

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَ سُلْطَانٍ مُّبِينٍ (96)

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَ مَلِيئِهِ فَاتَّبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ وَ مَا أَمْرُ

فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ (97) يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَوْرَدَهُمُ

النَّارَ وَ بُئْسَ الْوَرْدُ الْمَوْرُودُ (98) وَ اتَّبِعُوا فِي هَذِهِ

لَعْنَةً وَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بُئْسَ الرِّفْدُ الْمَرْفُودُ (99) ذَلِكَ

مِنْ أَنْبَاءِ الْقُرَىٰ نَقُصُّهُ عَلَيْكَ مِنْهَا قَائِمٌ وَ حَصِيدٌ

(100) وَ مَا ظَلَمْنَاهُمْ وَ لَكِنْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَمَا

أَغْنَتْ عَنْهُمْ آلِهَتُهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ

شَيْءٍ لَّمَّا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَ مَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتَشِيبُ

(101) وَ كَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرَىٰ وَ هِيَ

ظَالِمَةٌ إِنَّ أَخْذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ (102) إِنَّ فِي ذَلِكَ

لَآيَةً لِّمَنْ خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ ذَلِكَ يَوْمٌ مَّجْمُوعٌ

لَهُ النَّاسُ وَ ذَلِكَ يَوْمٌ مَشْهُودٌ (103) وَ مَا نُؤَخِّرُهُ إِلَّا
لِأَجَلٍ مَّعْدُودٍ (104) يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ إِلَّا
بِإِذْنِهِ فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَ سَعِيدٌ (105) فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا
فَفِي النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَ شَهيقٌ (106) خَالِدِينَ
فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ
رَبُّكَ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ (107) وَ أَمَّا الَّذِينَ
سُعِدُوا فَفِي الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ
السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ عَطَاءٌ غَيْرَ
مَجْدُودٍ (108) فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْبُدُ هَؤُلَاءِ
مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ آبَاؤُهُمْ مِنْ قَبْلُ وَ إِنَّا
لَمُوفُونَ نَصِيْبُهُمْ غَيْرَ مَنْقُوصٍ (109)

~~~~~

And we sent Moses, with Our clear (signs) and an authority manifest, unto Pharaoh and his chiefs: but they followed the command of Pharaoh and the command of Pharaoh was not rightly guided. He will go before his people on the day of judgment, and lead them into the fire but woeful indeed will be the place to which they are led! And they are followed by a curse in this (life) and on the day of judgment: and woeful is the gift which shall be given (unto them)! These are some of the stories of communities which We relate unto thee: of them some are standing, and some have been mown down (by the sickle of time). It was not We that wronged them: they wronged their own souls: the deities, other than Allah, whom they invoked, profited them no whit when there issued the decree of thy Lord: nor did they add aught (to their lot) but perdition! Such is the chastisement of thy Lord when He chastises communities in the midst of their wrong: grievous, indeed, and severe is His chastisement. In that is a Sign for those who fear the penalty of the Hereafter: that is a day for which mankind will be gathered together: that will be a day of testimony. Nor shall We delay it but for a term appointed. The day it arrives, no soul shall speak except by His leave: of those (gathered) some will be wretched and some will be blessed. Those who are wretched shall be in the fire: There will be for them therein (nothing but) the heaving of sighs and sobs: they will dwell therein for all the time that the heavens and the earth endure, except as thy Lord willeth: for thy Lord is the (sure) accomplisher of what He planneth. And those who are blessed shall be in the garden: they will dwell therein so long as the heavens and the earth endure, except as thy Lord willeth: a gift without break. Be not then in doubt as to what these men worship. They worship nothing but what their fathers

~~~~~

~~~~~  
 worshipped before (them): but verily We shall pay them back (in full) their portion without (the least) abatement.

اور موسیٰؑ کو ہم نے اپنی نشانیوں اور کھلی کھلی سند ماموریت کے ساتھ فرعون اور اس کے اعیان سلطنت کی طرف بھیجا، مگر انہوں نے فرعون کے حکم کی پیروی کی، حالانکہ فرعون کا حکم راستی پر نہ تھا۔ قیامت کے روز وہ اپنی قوم کے آگے آگے ہو گا اور اپنی پیشوائی میں انہیں دوزخ کی طرف لے جائے گا۔ کیسی بدتر جائے وُڑو دہے یہ جس پر کوئی پہنچے! اور ان لوگوں پر دنیا میں بھی لعنت پڑی اور قیامت کے روز بھی پڑے گی۔ کیسا برا صلہ ہے یہ جو کسی کو ملے! یہ چند بستیوں کی سرگزشت ہے جو ہم تمہیں سنارہے ہیں۔ ان میں سے بعض اب بھی کھڑی ہیں اور بعض کی فصل کٹ چکی ہے۔ ہم نے اُن پر ظلم نہیں کیا، انہوں نے آپ ہی اپنے اوپر ستم ڈھایا اور جب اللہ کا حکم آگیا تو ان کے وہ معبود جنہیں وہ اللہ کو چھوڑ کر پکارا کرتے تھے ان کے کچھ کام نہ آ سکے اور انہوں نے ہلاکت و بربادی کے سوا انہیں کچھ فائدہ نہ دیا۔ اور تیرا رب جب کسی ظالم بستی کو پکڑتا ہے تو پھر اس کی پکڑ ایسی ہی ہوا کرتی ہے، فی الواقع

اس کی پکڑ بڑی سخت اور دردناک ہوتی ہے۔ حقیقت یہ ہے کہ اس میں ایک  
 نشانی ہے ہر اُس شخص کے لیے جو عذابِ آخرت کا خوف کرے۔ وہ ایک دن  
 ہوگا جس میں سب لوگ جمع ہوں گے اور پھر جو کچھ بھی اُس روز ہوگا سب کی  
 آنکھوں کے سامنے ہوگا۔ ہم اس کے لانے میں کچھ بہت زیادہ تاخیر نہیں کر  
 رہے ہیں، بس ایک گنی چنی مدت اس کے لیے مقرر ہے۔ جب وہ آئے گا تو  
 کسی کو بات کرنے کی مجال نہ ہوگی، الایہ کہ خدا کی اجازت سے کچھ عرض  
 کرے۔ پھر کچھ لوگ اس روز بد بخت ہوں گے اور کچھ نیک بخت۔ جو بد بخت  
 ہوں گے وہ دوزخ میں جائیں گے (جہاں گرمی اور پیاس کی شدت سے) وہ  
 ہانپیں گے اور پھنکارے ماریں گے۔ اور اسی حالت میں وہ ہمیشہ رہیں گے  
 جب تک کہ زمین و آسمان قائم ہیں، الایہ کہ تیرا رب کچھ اور چاہے۔ بے  
 شک تیرا رب پورا اختیار رکھتا ہے کہ جو چاہے کرے۔ رہے وہ لوگ جو نیک  
 بخت نکلیں گے، تو وہ جنت میں جائیں گے اور وہاں ہمیشہ رہیں گے جب تک  
 زمین و آسمان قائم ہیں، الایہ کہ تیرا رب کچھ اور چاہے۔ ایسی بخشش ان کو ملے

گی جس کا سلسلہ کبھی منقطع نہ ہوگا۔ پس اے نبیؐ، تو ان معبودوں کی طرف سے کسی شک میں نہ رہ جن کی یہ لوگ عبادت کر رہے ہیں۔ یہ تو (بس لکیر کے فقیر بنے ہوئے) اُسی طرح پوجا پاٹ کیے جا رہے ہیں جس طرح پہلے ان کے باپ دادا کرتے تھے، اور ہم ان کا حصہ انہیں بھرپور دیں گے بغیر اس کے کہ اس میں کچھ کاٹ کسر ہو۔

और मूसा को हमने अपनी निशानियों और खुली सनदे-मामूरियत के साथ फिरऔन और उसके आयने-सल्तनत की तरफ़ भेजा, मगर उन्होंने फिरऔन के हुक्म की पैरवी की, हालाँकि फिरऔन का हुक्म रास्ती पर न था | क़ियामत के रोज़ वह अपनी क़ौम के आगे-आगे होगा और अपनी पेशवाई में उन्हें दोज़ख की तरफ़ ले जाएगा | कैसी बदतर जाए-वुरुद है यह जिसपर कोई पहुँचे | और उन लोगों पर दुनिया में भी लानत पड़ी और क़ियामत के रोज़ भी पड़ेगी | कैसा बुरा सिला है यह जो किसी को मिले ! ये चन्द बस्तियों की सरगुज़शत है जो हम तुम्हें सुना रहे हैं | इनमें से बाज़ अब भी खड़ी हैं और बाज़ की फ़सल कट चुकी है | हमने उनपर जुल्म नहीं किया, उन्होंने आप ही अपने ऊपरसितम ढाया और जब अल्लाह का हुक्म आ गया तो उनके वे माबूद जिन्हें वे अल्लाह को छोड़कर पुकारा करते थे उनके कुछ काम न आ सके और उन्होंने हलाकत व बरबादी के सिवा उन्हें कुछ फ़ायदा न दिया | और तेरा रब जब किसी ज़ालिम बस्ती को

~~~~~

पकड़ता है तो फिर उसकी पकड़ ऐसी हुआ करती है, फ़िल-वाक़े उसकी पकड़ बड़ी सख़्त और दर्दनाक होती है | हकीकत यह है कि इसमें एक निशानी है हर उस शख्स के लिए जो अज़ाबे-आखिरत का खौफ़ करे | वह एक दिन होगा जिसमें सब लोग जमा होंगे और फिर जो कुछ उस रोज़ होगा सबकी आँखों के सामने होगा | हम उसके लाने में कुछ बहुत ज़्यादा ताखीर नहीं कर रहे हैं, बस एक गिनी चुनी मुद्दत उसके लिए मुक़रर है | जब वह आएगा तो किसी को बात करने की मजाल न होगी, इल्ला यह कि खुदा की इजाज़त से कुछ अर्ज़ करे | फिर कुछ लोग उस रोज़ बदबख्त होंगे और कुछ नेकबख्त | जो बदबख्त होंगे वे दोज़ख में जाएँगे (जहाँ गर्मी और प्यास की शिद्दत से) वे हँफेंगे और फुंकारे मारेंगे और इसी हालत में वे हमेशा रहेंगे जब तक कि ज़मीन व आसमान कायम हैं, इल्ला यह कि तेरा रब कुछ और चाहे | बेशक तेरा रब पूरा इख्तियार रखता है कि जो चाहे करे | रहे वे लोग जो नेकबख्त निकलेंगे, तो वे जन्नत में जाएँगे और वहाँ हमेशा रहेंगे जब तक ज़मीन और आसमान कायम हैं, सिवाय इसके कि तेरा रब कुछ और चाहे | ऐसी बख़शिश उनको मिलेगी जिसका सिलसिला कभी मुन्क़तअ न होगा | पस ऐ नबी, तू उन माबूदों की तरफ़ से किसी शक में न रह जिनकी ये लोग इबादत कर रहे हैं | ये तो (बस लकीर के फ़कीर बने हुए) उसी तरह पूजा-पाट किए जा रहे हैं जिस तरह पहले इनके बाप-दादा करते थे, और हम इनका हिस्सा इन्हें भरपूर देंगे बगैर इसके कि इसमें कुछ काट कसर हो |